

4. Klasszikus látvány és kísérletező kedv

Fülöp Zoltán, Forray Gábor és Schäffer Judit

Fülöp Zoltán

HELY	SZÖVEG	KÉP	
4.7			
		Bartók: A kékszakállú herceg vára, 1959 – díszlet: Fülöp Zoltán <i>„A természetutánzás kirí ebből a műfajból, amely magától értetődően absztrahál, mivel a szereplők dalolva mondják el problémáikat. Csakis ebben a stílusban, áttételezve lehet kialakítani a színpadi környezetet is.”</i> (Fülöp Zoltán, 1965)	

4.6	„Korunk színpadképe csak alapkonstrukció a dráma előadásához, amelyet változó fényhatások alakítanak a cselekményhez. A drámai történetet a világítás hangsúlyozza és fejleszti.” (Fülöp Zoltán, 1965)		MAKETT + VILÁGÍTÁS-JÁTÉK A kékszakállú herceg vára makettja (gombokkal bekapcsolható különböző megvilágítások)
4.5	Fülöp Zoltán (Pécel, 1907 – Budapest, 1975) Az Iparművészeti Főiskolán folytatott tanulmányok után előbb a Belvárosi Színházhoz, majd 1928-ban az Operaházhoz szerződött, ahol 1967-ig dolgozott tervezőként, 1933 és 1967 között scenikai vezetőként is. Pályája – mint az operai „aranykort” létrehozó gárda többi tagjáé – Radnai Miklós igazgatása alatt kezdődött, akkor állt össze az a csapat, ami évtizedeken keresztül meghatározta az operai látvány színvonalát. Kezdetben Márkus László és Oláh Gusztáv munkatársaként tevékenykedett, első önálló tervezése az Árva Józsi három csodája volt 1933-ban. Nagy feltűnést keltettek 1935-ben A fából faragott királyfihoz készített modern, expresszionista ihletésű díszlete és jelmezei. Oláh Gusztáv nemcsak a pálya indításánál segítette, de több emlékezetes közös munka is összekötötte őket, együtt terveztek többek között a Hunyadi László, A bűvös vadász, vagy a Hattyúk tava díszleteit. Jelentős munkája volt az 1940-es években Nádasdy Kálmán rendezésében színre került csaknem teljes Ring díszleteinek tervezése. Fülöp Zoltán a háború után, pályája csúcsán már kizárólag csak díszleteket tervezett, olyan rendezőkkel és koreográfusokkal együtt dolgozva, mint Oláh Gusztáv, Nádasdy Kálmán, Harangozó Gyula, később Mikó András, Békés András és Szinetár Miklós.	 Nádasy Kálmán és Fülöp Zoltán A kékszakállú herceg vára makettjével Fülöp Zoltán a Hunyadi László díszletterve előtt	

	Az Operaház mellett dolgozott az Operettszínházban, prózai színházakban, valamint a Margitszigeti és a Szegedi Szabadtéri Színpadon, számos filmhez is tervezett díszleteket. Az 1960-as évek nyári szegedi operaelőadásai (Bánk bán, Hunyadi László, Hány János, Faust, Don Carlos, Borisz Godunov, Turandot stb.) mind Fülöp Zoltán díszleteivel kerültek színre, hiszen fő tervezői erényei: a monumentális, dekoratív térformálás, a merész szín- és formakezelés szabadtéren különösen jól érvényesültek. Keresztury Dezső, Fülöp Zoltán és Staud Géza szerkesztésében 1975-ben jelent meg A magyar opera- és balettszenika című hézagpótló kiadvány, mely első ízben gyűjtötte össze és publikálta a hazai operajátszás számára alkotó díszlet-és jelmeztervezők munkáit.	Válogatás Fülöp Zoltán életművéből	
4.4			ÉRINTŐKÉPERNYŐ (közös) Archív filmek Fülöp Zoltánról https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=10977 https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=12683 https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=13803 https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=12941 https://filmhiradokonline.hu/watch.php?id=15854 néhány másodperces részletek TERV/MEGVALÓSULT Flotow: Márta, 1935 – Fülöp Zoltán jelmezterve és Orosz Júlia mint Márta (OSZK Színháztörténeti Tár)

Bartók: A fából faragott királyfi, 1935 – Fülöp Zoltán
dísletterve és jelenetkép (OSZK Színháztörténeti
Tár)

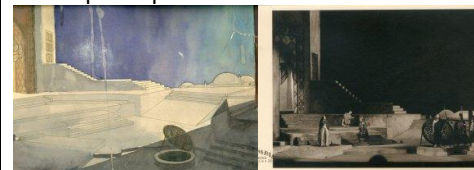
Bartók: A fából faragott királyfi, 1935 – Fülöp Zoltán
jelmezterve és jelenetkép (OSZK Színháztörténeti
Tár)

Lajtha: Lysistrata, 1937 – Fülöp Zoltán
dísletterve és jelenetkép (OSZK
Színháztörténeti Tárl)

R. Strauss: Salome, 1940 – Fülöp Zoltán dísletterve
és színpadképe

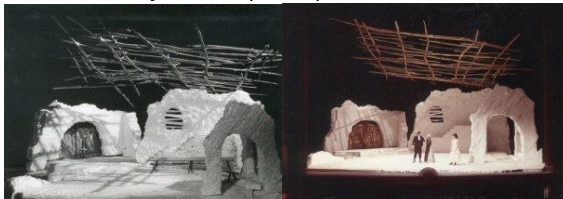

Dévényi Imre: Cseresznyevirág, 1941 – Fülöp Zoltán
részletrajza és díszlete

Nicolai: A windsori víg nők, 1948 – Fülöp Zoltán
dísletterve és színpadképe

			Szokolay: Vénász, 1964 – Fülöp Zoltán dísletmakettje és színpadképe
--	--	--	--

Forray Gábor

HELY	SZÖVEG	KÉP	
4.1			
		Bartók: A kékszakállú herceg vára, 1981 – díszlet: Forray Gábor	

4.2	„A díszlet próbája az előadás. Igazi munkáim tehát nem a vázlatok, makettek, tervrajzok, hanem megvalósulásuk: a színpadkép.” (Forray Gábor)		MAKETTEK Forray Gábor makettjei A bolygó hollandi, 1978 (díszletmakett) Szerelmi bájital. 1964 (díszletmakett) VAGY: repülőgépmakettje
4.3	Forray Gábor (Székesfehérvár, 1925 – Budapest, 2000) díszlet-jelmeztervező, festőművész Az Iparművészeti Főiskolán folytatott tanulmányok után 1950-ben szcenikai asszisztensként került az Operaházba, Oláh Gusztáv mellé. 1956-tól, Oláh halála után kezdett önálló tervezőként dolgozni. 1967-től Fülöp Zoltán örökébe lépve az Operaház vezető díszlettervezője, majd 1974-től 1989-es nyugdíjba vonulásáig szcenikai vezetője volt. Az Operaház mellett tervezett az Operettszínház, több vidéki színház és szabadtéri színpad számára, valamint külföldi operaházaknak is, és festőművészként is működött. Forray Gábort alapvetően a színpadi tér kialakítása érdekelte, de néhány operaházi produkcióhoz (Elektra, Otello, Hamupipőke, Szentivánéji álom) jelmezeket is tervezett. Festői tervei mellett elsősorban csodálatos, precízen kidolgozott maketteket készített. Több díszlete még ma is látható az Operaház színpadán. A kor rendezői közül főként Békés Andrással valamint Mikó Andrással dolgozott együtt, és Seregi László koreográfiáinak is emlékezetes alkotótársa volt.	 Forray Gábor <i>Válogatás Forray Gábor tevezőmunkásságából</i> Rossini: Ory grófja, 1960 – díszlet: Forray Gábor J. Strauss: A denevér, 1967 – díszlet: Forray Gábor	

Petrovics: Bűn és bűnhődés, 1969 – díszlet: Forray Gábor

Verdi: Don Carlos, 1966 – díszlet: Forray Gábor

Bartók: A kékszakállú herceg vára, 1970 – díszlet: Forray Gábor

Bartók: A fából faragott királyfi, 1981 – díszlet: Forray Gábor

Bartók: A csodálatos mandarin, 1981 – díszlet: Forray Gábor

Britten: Szentivánéji álom, 1972 – díszlet-jelmez:
Forray Gábor

Muszorgszkij: Hovanscsina, 1972 – díszlet: Forray
Gábor

Wagner: Az istenek alkonya, 1972 – díszlet: Forray Gábor

Verdi: Otello, 1972 – díszlet-jelmez: Forray Gábor

Verdi: A lombardok, 1974 – díszlet: Forray Gábor

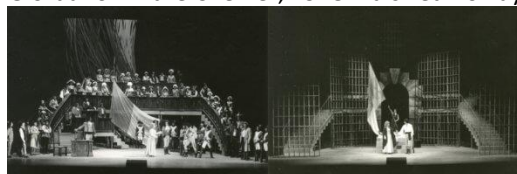
R. Strauss: Elektra, 1976 – díszlet-jelmez: Forray Gábor

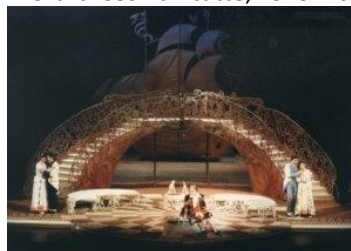
Wagner: A bolygó hollandi, 1978 – Forray Gábor
díszletmakettje és színpadképe

Giordano: André Chénier, 1978 – díszlet: Forray Gábor

Mozart: Così fan tutte, 1979 – díszlet: Forray Gábor

4.4			ÉRINTŐKÉPERNYŐ/TABLET (közös) Forray Gábor (munkái) filmen Parsifal https://nava.hu/id/3504532/ Rómeó és Júlia https://nava.hu/id/2094374/ stb Forray Gábor tervei, makettjei, színpadképei
-----	--	--	--

Schäffer Judit

HELY	SZÖVEG	KÉP	
4.8	„Az igazi szép jelmez nem születik meg anélkül, hogy valaki oda ne adná, ne szánná erre a munkára az életét.” (Schäffer Judit) „Nekem az a dolgom, hogy a jelmez a lehető leghatásosabb legyen.” (Schäffer Judit)	 Bartók: A kékszakállú herceg vára, 1989 – jelmez: Schäffer Judit Alternatíva: Nabucco- vagy Traviata-jelmezek illetve Nabucco fejdíszek	A(z egyszínű) jelmez háttere különböző jelmeztervekkel és megvalósult jelmezek fotóival „kitapétázott”, hátulról megvilágított artlight vászon.

			 The collage consists of six images arranged in a 3x2 grid. The top-left image is a painting of three men in 18th-century attire, with one man lying on the ground. The top-right image is a black and white photograph of a woman in a long, flowing white dress standing on a balcony. The middle-left image is a photograph of two men in 18th-century clothing, one standing and one sitting. The middle-right image is a photograph of a woman in a red dress performing a dance move. The bottom-left image is a photograph of a man in a white robe and a woman in a white dress. The bottom-right image is a photograph of a group of people in 18th-century clothing standing in a line.
--	--	--	--

4.9	Schäffer Judit (Budapest, 1931 – Budapest, 2008) jelmeztervező Az 1960-as években pályára lépő új jelmeztervező generáció egyik legmarkánsabb képviselője. 1954-ben, Nagyajtay Teréz tanítványaként végzett az Iparművészeti Főiskola jelmeztervező szakán, majd több fővárosi színházban dolgozott tervezőművészként, 1987-től 1991-ig az Operaház vezető jelmeztervezője volt. Már első operaházi tervezése, az 1975-ben bemutatott Odüsszeusz hazatérése című Monteverdi-opera jelmezei felvillantották tervezői erőit: az erős karakterfestést, egyéni, gyakran groteszk látásmódot, humort. Következő operai munkája, az 1979-ben Szinetár Miklós rendezésében bemutatott Così fan tutte páratlan rekordot ért meg: egészen a közelmúltig látható volt, akárcsak az 1989-ben színre került Salome. Operai tervezései között különösen sok a balettekhez készült jelmez, utolsó itteni munkája a Pártay Lilla koreográfiájával bemutatott Elfújta a szél volt 2007-ben. Férjével, Kézdy Lóránt díszlettervezővel több operaházi produkciót terveztek közösen.	 Schäffer Judit	
4.4			ÉRINTŐKÉPERNYŐ (A tömb belsejében, Fülöp Zoltán és Forray Gábor anyagaival közösen) Interjú Schäffer Judittal https://nava.hu/talalati-lista/?person=%22Schaffer%20Judit%20%22 Operaelőadások részletei

			Filmrészletek, ahol Schäffer Judit volt a jelmeztervező (<i>Pál utcai fiúk, Déryné, hol van? Isten hozta, őrnagy úr! stb</i>)
--	--	--	--